

**PRECIZĂRI CU PRIVIRE LA
„ÎMPRUMUTUL REFACERII NAȚIONALE”
ȘI EMISIUNEA MEDALIEI COMEMORATIVE DE AUR
DIN 1945 „ARDEALUL NOSTRU”**

AURICĂ SMARANDA

Pe fondul situației economice naționale din țara noastră de după 23 august 1944, și având în vedere obligațiile asumate de România prin Convenția de Armistițiu din 12 septembrie 1944, guvernul de atunci, în baza legii nr. 655 din 22 decembrie 1944, a autorizat Ministerul Finanțelor să contracteze prin subscripție publică benevolă un împrumut intern denumit „Împrumutul Refacerii Naționale”, cu emitere de titluri la purtător, amortizabil în 6 ani. Titlurile aveau valori minimale de 5000 lei, 10000 lei, 20000 lei, 50000 lei, 100000 lei și 500000 lei. Se acorda o dobândă de 5% pe an începând cu 1 august 1945, până la amortizarea lor¹.

În aceeași zi, a apărut legea nr. 656 prin care același Minister al Finanțelor era autorizat „a bate, prin Monetăria Națională și a pune în vânzare medalii comemorative din aur, până la maximum un milion de exemplare”².

În legătură cu emisiunea medaliei de aur 1945, se impun unele precizări și observații necesare stabilirii rolului ce l-a avut medalia în discuție.

Motivul principal al acestei emisiuni de aur a fost de ordin economic, prevăzut la art. 3 din decizia Ministerului Finanțelor nr. 407518/11 ianuarie 1945, care spune: „Pentru a putea beneficia de posibilitatea achiziționării de medalii, cumpărătorul va trebui să subscrie titluri ale Împrumutului Refacerii Naționale 5% din 1945, emise în condițiile legii nr. 655/944, pentru suma de 50000 lei de fiecare medalie”. Iar la art. 2 din aceeași decizie, se stabilește „prețul medaliilor la 15000 lei /bucată”³.

Pentru ca, totuși, medalia să capete o conotație de document, s-a propus un motiv istoric, pe care raportul nr. 41334/1944 întocmit de ministrul finanțelor, Mihai Romniceanu și adresat Majestății Sale Regele Mihai I, îl descrie astfel: „Pentru a încrusta în aur evocator, ziua dezrobirii Ardealului de Nord și pentru a transmite și a se moșteni din generație în generație amintirea concretă a acelei pagini de istorie deschisă de Rege și scrisă de Armata Sa în unire cu marii noștri aliați, socotim că răspundem sentimentelor de adâncă recunoștință și admirație ale națiunii, propunând Majestății Voastre baterea unei medalii comemorative din aur”. Iată cele două motive care

¹ Legea nr. 655/22 XII 1944 publicată în M. Of. 298/23 XII 1944.

² Legea nr. 656/22 XII 1944.

³ Decizia Min. Fin. 407518/11 I 1945.

combinate au făcut să se bată medalia respectivă, sperându-se ca succesul „Împrumutului Refacerii Naționale” să fie asigurat⁴.

Medalia are pe avers, busturile în profil spre stânga ale celor trei unificatori de țară: domnitorul Mihai Viteazul, regele Ferdinand I, regele Mihai I. Legenda, cu textul ARDEALUL NOSTRU 1601-1918-1944. Pe revers în centru, capul acvilei din stema țării cruciată și încoronată. Sub acvilă, semicircular, ROMÂNIA. În jur, stemele celor unsprezece județe dezrobite. Aur 90%, 6,55 g., 21 mm. Pe muchie, deviza: NIIII SINE DEO. Artiști modelatori, Haralambie Ionescu (avers), Ioana Bassarab Starostescu și Ștefan Iordan (revers). Monetăria Statului. Tiraj un milion bucăți.

În legătură cu emisiunea medaliei de aur 1945, partea a doua a raportului ministrului Romniceanu, spune: „Pentru a se da acestei medalii o valoare internațională, conținutul în aur, dimensiunea și greutatea ei au fost stabilite, astfel încât să fie identice cu ale monedei franceze de aur de 20 franci, denumită napoleon”. Deși caracteristicile tehnice au fost identice cu napoleonul, totuși la greutate, medalia a depășit în plus cu 0,10 g./ buc. față de moneda franceză, fapt ce a creat dureri de cap celor de la B.N.R., până ce aceștia au descoperit de unde provine diferența totală în plus de 90 kg. Aur fin (napoleonul 6,45 g., medalia 6,55 g.) Prin decizia Ministerului Finanțelor, nr. 13553 din 5 ianuarie 1945, din cele 1000000 buc., s-a repartizat în județele țării și în București, un număr de 600000 buc. într-o primă tranșă. Astfel județul Argeș a primit inițial 3500 buc., iar județul Muscel 2000 buc. Ulterior Ministerul Finanțelor, la cererea unor județe, prin decizia 18489 din 19 februarie 1945, numărul medaliilor s-a modificat, astfel că județul Muscel a primit 5000 buc., iar județul Argeș 6000 buc. medalii. Medalia de aur, 1945, a fost și o garanție bancară, oferită de Stat -în calitate de debitor -celor ce subscriau la „Împrumutul Refacerii Naționale” -în calitate de creditori - pentru sumele în lei subscrise într-o perioadă în care valoarea leului era în scădere rapidă, sau altfel spus, deprecierea leului național era în vădită creștere, care ducea ineluctabil la pierderi pentru proprietarii de titluri ale Împrumutului. Fără o garanție palpabilă, înscrierea benevolă la Împrumut n-ar fi avut sorți de izbândă. Această „garanție” s-a dovedit reală, întrucât la începutul anului 1945, mediile se cumpărau cu 15000 lei/buc., iar la negociere pe piață, la sfârșitul anului, 1945, prețul era de 35000 lei/buc., pentru ca în preajma stabilizării monetare din 1947, să atingă suma de 35000000 lei. Deși fiind medalie și nu monedă, neavând înscrisă pe avers și nici pe revers o valoare nominală (de altfel în lege era denumită medalie), a devenit totuși un mijloc de teaurizare și chiar un mijloc de schimb (de plată de cumpărare/vânzare) în sistemul financiar-bancar și la Bursă. La aceasta a contribuit și asemănarea ei cu napoleonul de 20 franci (de aur), așa cum am arătat mai sus, că prevedea legea. Cea mai curentă formă de utilizare a medaliilor cumpărate de diverși subscriitori la Împrumut, a fost operațiunea de „lombard” - lombardare -adică de depunere a lor, ca gaj la Casele de Credit (bănci) pentru avansuri în numerar în lei sau alte credite. Deci medalia a fost în ultimă instanță o formă monetară care a circulat pe piața românească. Informația ce circulă și acum printre unii oameni, necunoscători, că emisiunea medaliei de aur 1945 ar fi avut ca scop vânzarea aurului din tezaurul B.N.R., pentru a nu încăpea pe mâna invaziei Armatei Roșii, a fostei U.R.S.S., nu este reală pe motiv că pentru un milion de medalii au fost utilizate numai 5895 kg de aur din rezerva

⁴ Raportul ministrului finanțelor Mihai Romniceanu.

totală a B.N.R. care la 1 ianuarie 1945 era de 235000 kg aur, ceea ce reprezintă circa 1,1% din total⁵. Că s-au găsit numele celor ce au cumpărat medalii de aur și au fost urmăriți până la crimă de organele de represiune comuniste, din țară, aceasta a fost o operație simplă, prin cercetarea fișelor deținătorilor de titluri la „Împrumutul Refacerii Naționale“ cunoscându-se că aceștia pentru a putea cumpăra medalii de aur trebuia să cumpere titluri în valoare de cel puțin 50000 lei/buc. medalie. Statul ținea evidența acestora pentru că în calitate de debitor avea obligația achitării periodice a anuităților pe timp de 6 ani cât dura amortizarea împrumutului.

Statul nu era interesat de cine cumpăra medalii, ci de cine și câte titluri de împrumut a cumpărat, pentru a urmări plata periodică a cupoanelor.

---

⁵ Costin Kirițescu, *Sistemul bănesc al leului și precursorii lui*, III, Ed. Academiei Române, București, 1971, p. 66.